

Fővárosi Ítéltábla

5.Pf.20.838/2020/6.

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Szabó Gábor ügyvéd (ügyvéd címe.) által képviselt felperes (felperes címe.) felperesnek – a dr. Batki Nikolett kamarai jogtanácsos által képviselt alperes (alperes címe.) alperes ellen személyiségi jog megsértése iránt indult perében a Fővárosi Törvényszék 2020. október 15. napján meghozott 19.P.21.315/2020/7. számú ítélete ellen a felperes részéről 8. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán – tárgyaláson kívül – meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel meg nem támadott részét nem érinti.

Fellebbezett rendelkezéseit megváltoztatja és kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 25.000 (huszonötezer) forint perköltséget. A felperest a terhére megállapított kereseti illeték térítése alól mentesíti és megállapítja, hogy a feljegyzett 36.000 (harminchatezer) forint kereseti illetéket az alperes személyes illetékmentessége folytán az állam viseli.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 5.000 (ötezer) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi a felperest, hogy az államnak külön felhívásra fizessen meg 11.200 (tizenegyezer-kétszáz) forint feljegyzett fellebbezési illetéket, míg a fellebbezési illetékből fennmaradó 3.800 (háromezernyolcszáz) forintot az alperes személyes illetékmentessége folytán az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

[1] A felperes a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:42. § (2) bekezdésére, 2:51. § a) pontjára, továbbá 2:52. §-ára alapított keresetével kérte annak megállapítását, hogy fogvatartása során az alperes megsértette emberi méltóságát azzal, hogy túlszűfolt módon volt elhelyezve. Kérte továbbá, hogy a bíróság kötelezze az alperest 100.000 forint sérelemdíj és ennek 2015. november 25-től a kifizetésig járó késedelmi kamatai megfizetésére, valamint marasztalja a perköltségben, amit a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. §-a szerint az ügyvédi megbízási szerződés alapján 205.000 forint ügyvédi munkadíjban számított fel.

[2] Keresete ténybeli alapjaként előadta, hogy 2015. évben az alperesi bv. intézetben való fogva tartása alatt az egy főre jutó mozgástér nem érte el a 4 m²-t, ezáltal embertelen, megalázó bánásmódnak volt kitéve. Az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények által az alperes megsértette méltóságát, a zsűfolt elhelyezés privát életének állandó zavarásával járt, ezért kérheti a jogsértés bíróság általi megállapítását, valamint az elszenvedett hátrányokért sérelemdíjra jogosult. A perköltség körében azzal érvelt, hogy az alperes abban az esetben is a teljes perköltség megtérítésére köteles, ha a bíróság a sérelemdíjat alacsonyabb összegben állapítaná meg, elsősorban a Polgári Perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 86. § (1) bekezdése, másodsorban pedig a Pp. 83. § (3) bekezdése alkalmazásával, mert az általa követelt összeg nem tekinthető nyilvánvalóan eltúlzottnak. Hivatkozott arra is, hogy a megállapítási keresetnek történő helytadás esetén a kereseti kérelemben teljes pernyerés figyelembevétele indokolt, így nem lenne helyes, ha a bíróság a pernyerés-pervesztés arányát csupán a megítélt sérelemdíj követelthez képesti arányai alapján határozná meg.

[3] Az alperes a kereset elutasítását és a felperes perköltségben marasztalását kérte, azzal védekezett, hogy a 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv.tv.) 10/A. §-ával bevezetett kártalanítás szabályai a felperesre 2015. évi szabadulása okán nem alkalmazhatók, ugyanakkor sem a Ptk.-ban, sem pedig a Bv.tv.-ben nem szerepel olyan rendelkezés, miszerint ebben az esetben a fogvatartottak ugyanazon adatok és kimutatások alapján sérelemdíjra lennének jogosultak. Az adott perben a felperesnek kellett volna bizonyítania az emberi méltósághoz fűződő személyiségi joga sérelmét, a felperes viszont ennek nem tett eleget, mert a területre vonatkozó adatokon kívül – amelyek szerint mindössze 0,34 m² hiányzott az elhelyezése irányadó területből – egyebet nem adott elő, így nem állapítható meg, hogy ez valóban a méltóságát sértette. A fogvatartása során a felperes a mozgástér hiányával összefüggésben sem kérelemmel, sem panasszal nem élt, más zárkába való áthelyezését nem kérte, kártérítési igénnyel sem lépett fel, amiből az a következtetés adódik, hogy az elhelyezését valójában nem érezte jogsértőnek. Hivatkozott arra is, hogy az alperest a Bv.tv. alapján befogadási kötelezettség terhelte, a sérelemdíj összegét eltúlzottnak tartotta, ahhoz képest, hogy a Bv.tv. 10/A. §-ának alkalmazhatósága esetén a felperes csak napi 1.200 forintra lenne jogosult.

[4] Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az alperes megsértette a felperes emberi méltóságát azzal, hogy a felperest, mint fogvatartottat 2015. november 2. és 2015.

december 17. napja között túlsúfolt zárkában helyezte el. Kötelezte az alperest a felperesnek 15 napon belül 50.000 forint és ennek 2015. november 25. napjától a kifizetésig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamata megfizetésére, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Felhívta a felperest az államnak külön felhívásra 18.000 forint kereseti illeték megtérítésére és megállapította, hogy a kereseti illetékből további 18.000 forintot az alperes személyes illetékmentessége folytán az állam visel.

[5] Az ítélet indokolásában tényként állapította meg, hogy a felperes fogvatartásának időtartama alatt, 2015. november 2-től december 17-ig az alperes nem biztosította számára a minimális, a 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet 121. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott mozgásteret. A felperes ilyen módon történő elhelyezése – amint azt a Kúria több eseti döntésében is kifejtette – már önmagában alkalmas az emberi méltóság megsértésére. A szabadságvesztés büntetés végrehajtása nem sértheti a fogvatartott alapvető szabadságjogait, méltóságát, az emberséges bánásmódhoz való jogát. A többszemélyes zárkában a megfelelő egy főre jutó mozgáster biztosításának elmaradása, embertelen, megalázó bánásmódot jelent. A személyiségi jogsértés megállapítása [Ptk. 2:51. § (1) bekezdés a) pont] objektív szankció, független az alperes magatartásának felróhatóságától, ugyanakkor a Kúria következetes gyakorlata szerint a jogszabályi kötelezettségük teljesítéséért a fogvatartottak felé közvetlenül a bv. intézetek tartoznak felelősséggel, a szűkös költségvetési forrás önmagában nem szolgálhat a kimentés okaként.

[6] A sérelemdíj mértékét a bíróság mérlegeléssel határozta meg, a Ptk. 2:52. § (3) bekezdésében írt szempontokat figyelembe véve értékelte, hogy a felperes túlsúfolt körülmények közötti fogvatartására nem kirívóan hosszú ideig, 43 napon keresztül került sor és 0,34 m² hiányzott a jogszabály által meghatározott területből. Az elsőfokú bíróság figyelembe vette továbbá, hogy a felperes a privát életének állandó zavarásán kívül további sérelmet nem adott elő, a fogvatartási körülményeivel kapcsolatosan az alperesnél panasszal nem élt, nem kérte az áthelyezését és az adott körülmények között való fogvatartását követő több, mint 4 évvel indított csak pert. Személyes előadás hiányában a bíróság nem volt abban a helyzetben, hogy megítélje a jogsértés felperesre és környezetére gyakorolt hatását. Az elsőfokú bíróság azt is figyelembe vette, hogy az alperest, mint költségvetési szervet illetően a sérelemdíj visszatartó hatása nem érvényesül, a hasonló jogsértések megelőzésére a magasabb összegű sérelemdíj nem alkalmas. Mindebből arra a következtetésre jutott, hogy a követelt sérelemdíj összege eltúlzott, ezért azt mérlegeléssel 50.000 forintban állapította meg.

[7] A pervesztesség-pernyertesség arányát 50-50%-ban határozta meg és ennek megfelelően rendelkezett a Pp. 83. § (2) bekezdése alapján a per költségeinek viseléséről, ami szerint egyik fél sem köteles a másik fél képvisellel felmerülő költségét megfizetni, azt mindenki maga viseli. A feljegyzett kereseti illeték megtérítéséről a Pp. 101. § (1) bekezdése és 102. § (2) bekezdése alapján határozott, figyelembe véve az alperes személyes illetékmentességét.

[8] A felperes az ítélet elleni pontosított fellebbezésében kérte az elsőfokú ítélet perköltség viselésére vonatkozó rendelkezéseinek megváltoztatását és az alperes kötelezését 100.000 forint ügyvédi munkadíjból álló perköltség megtérítésére. Az elsőfokú ítélet perköltség viselésére vonatkozó rendelkezését elsődlegesen a Pp. 86. § (1) bekezdésének figyelmen kívül hagyása miatt tartotta jogszabálysértőnek, szerinte ugyanis az alperes csak akkor mentesülhetne a perköltség megfizetése alól, ha nem adott volna okot a perre. Az alperes azonban a perre okot adott azzal, hogy a felperest túlsúlyos körülmények között helyezte el. Másodlagosan azzal érvelt, hogy a Pp. 83. § (3) bekezdése alapján – amint azt már az elsőfokú eljárásban is előadta – részleges pernyerése ellenére is a teljes perköltségre jogosult, mert az általa érvényesített sérelemdíj nem tekinthető nyilvánvalóan eltúlzottnak, hiszen az elsőfokú eljárásban csatolt kúriai és ítéltáblai eseti döntésekből levezethetően a perbelihez hasonló jogsértésekre napi 3.000-8.000 forinttal számítva határozták meg a sérelemdíj összegét, a BH 2016.240. számon közzétett eseti döntés pedig a perbelinél jóval rövidebb jogsértéssel érintett időszakra 100.000 forint nem vagyoni kártérítést ítélt meg. Az elsőfokú ítélet azért is sérelmes számára, mert azon túl, hogy elszenvedte a jogsértést, viselnie kell a felmerült perköltséget, így a peres eljárásból jelentős anyagi veszteség éri, ami nyilvánvalóan nem lehet a jogalkotó célja, éppen ennek kiküszöbölésére szolgál a Pp. 83. § (3) bekezdése, amit a perbelihez hasonló ügyben a Debreceni Ítéltábla a megjelölt eseti döntésében alkalmazott.

[9] Harmadsorban azzal érvelt, hogy az elsőfokú bíróság a pernyerés-pervesztés arányát helytelenül határozta meg, ennek során csak a sérelemdíj iránti marasztalási keresetet vette alapul és figyelmen kívül hagyta, hogy kereseti kérelmei tárgyi keresethalmazatot alkottak, amelyek közül a megállapítási keresetben teljes egészében pernyertes lett. A Debreceni Ítéltábla eseti döntéséből kiindulva, kifejtette, hogy adott esetben a pertárgy értéke 700.000 forint (a megállapítási kereset esetén 600.000 forint, a marasztalási keresetre pedig 100.000 forint), amihez képest a felperes pernyerését 650.000 forinttal indokolt figyelembe venni. Ekként 93%-ban lett pernyertes az elsőfokú bíróság által megállapított 50%-kal szemben. Az általa az elsőfokú eljárásban érvényesített perköltség nem eltúlzott, figyelemmel arra, hogy a Győri Ítéltábla a perbelihez hasonló tárgyú és munkaigényű ügyben 200.000 forint elsőfokú perköltséget állapított meg a felperes javára. Az elsőfokú bíróság a pernyerés arányának téves megállapítása miatt helytelenül határozta meg az általa viselendő kereseti illeték összegét, ami a Pp. 102. § (1) bekezdése alapján 93%-os pernyerése mellett 2.520 forint, ezért másodlagosan kérte az általa viselendő kereseti illeték előbbi összegre való leszállítását. Másodfokú perköltségét 75.000 forint ügyvédi munkadíjban vette számításba. A felperes a fellebbezését módosító beadványában tételesen levezette az elsőfokú eljárásban elvégzett 18 óra ügyvédi tevékenységet.

[10] Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet perköltség viselésére vonatkozó rendelkezésének helybenhagyására irányult, mert álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a pernyerés-pervesztés arányát helyesen állapította meg és helytállóan döntött úgy, hogy mindegyik fél a saját költségét viseli. A felperes által igényelt perköltséget eltúlzottnak tartotta, mert az nem áll arányban a perben kifejtett tevékenységgel, figyelemmel arra is, hogy a keresetlevél nem egyediesített. A perköltség számítására vonatkozóan levezetett fellebbezési érvelés nem helytálló, a sérelemdíj összege nem jogszabályi számításon alapul, mint a kártalanítás esetén, hanem teljes mértékben bírói mérlegelés tárgyát képezi. A Pp. 86. § (1) bekezdése adott esetben nem alkalmazható, hiszen nincs szó a perköltség alóli

mentesülésről, mert mindegyik fél a saját, reálisan megállapított költségét viseli. Másrészt viszont az alperes a perre nem is adott okot, hiszen a felperes 2015. évben nem kifogásolta az elhelyezési körülményeit, amennyiben ezt jelzi, akkor az alperesnek legalább lehetősége lett volna arra, hogy esetlegesen más elhelyezést találjon számára, amely esetben az adott perre nem is került volna sor. Önmagában a telítettség miatt az alperes számára nem kellett egyértelműnek lennie a felperes irányában való személyiségi jogi jogsértés, hiszen azt számos elítélt nem kifogásolta.

[11] A Fővárosi Ítéltábla a felperes fellebbezését a Pp. 376. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el, aminek körében nem érintette az elsőfokú ítéletnek a per fő tárgyára vonatkozó rendelkezését, mert a keresetnek részben helyt adó rendelkezés alperesi fellebbezés hiányában, a meghaladó kereset elutasítása pedig – miután a felperes Pf.5. sorszámú beadványában az erre irányuló fellebbezését nem tartotta fenn – felperesi fellebbezés hiányában elsőfokon jogerőre emelkedett [Pp. 358. § (5) bekezdés]. A Fővárosi Ítéltábla ezért kizárólag az elsőfokú ítélet perköltség viselésére vonatkozó rendelkezéseit bírálhatta felül.

[12] Az ítéltábla a felperes fellebbezését az alábbiak szerint alaposnak találta.

[13] Az ítéltábla előrebocsátja, hogy a Pp. szükségtelenül okozott perköltség viseléséről rendelkező 86. § (1) bekezdése adott esetben nem volt alkalmazható és az elsőfokú bíróság nem is alkalmazta. Az említett jogszabályhely a perköltséget az igényt érvényesítő félre terheli, ha az ellenérdekű fél a vele szemben érvényesített jogot és kérelmet elismeri és a perre okot nem adott. Adott esetben az elsőfokú bíróság nem marasztalta a felperest az alperes perköltségében és nem is mentesítette az alperest a felperes perköltségének megtérítése alól, hanem a Pp. 83. § (2) bekezdése alapján úgy rendelkezett, hogy egyik fél sem köteles perköltség megtérítésére, ekként a Pp. 83. § (5) bekezdése szerint a perköltség annak a félnek a terhén marad, akinél az felmerült. Ezért adott esetben semmilyen jelentősége nem volt annak, hogy az alperes a perre okot adott-e, vagy sem, mert ha okot is adott a perre, ebből önmagában nem következik, hogy köteles lenne a felperes teljes perköltségének megtérítésére.

[14] A felperes alappal sérelmezte fellebbezésében, hogy az elsőfokú bíróság a perköltség viseléséről való döntése során nem alkalmazta a felperes által már az elsőfokú eljárásban is hivatkozott Pp. 83. § (3) bekezdését, ami a részleges pernyertességre vonatkozó perköltségviselési szabályok alóli kivételként határozza meg, hogy a felet a perköltségviselés szempontjából teljesen pernyertesnek lehet tekinteni, ha a keresete csak részben volt alapos, de a követelés összegének megítélése a bíróság mérlegelésétől függ és a követelés nem volt nyilvánvalóan eltúlzott.

[15] A követelés nyilvánvaló eltúlzottságát mindig az eset körülményei alapján kell megítélni. Adott esetben a felperes 100.000 forint sérelemdíjat érvényesített, amiből az

elsőfokú bíróság mérlegeléssel 50.000 forintot látott megállapíthatónak. Az érvényesített összeg azonban a perbelihez hasonló, az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményekből fakadó sérelmek kompenzálásaként a bíróságok által megítélt összeghez képest és az adott eset körülményeire figyelemmel sem tekinthető nyilvánvalóan eltúlzottnak, annak ellenére sem, hogy a felperes a magánéletének állandó zavarásán kívül további, a szűkös elhelyezésből adódó hátrányt nem adott elő. A követelés arra figyelemmel sem eltúlzott, hogy a Bv.tv. perbeli ügyre hatályosan még nem alkalmazható 10/A. §-a szerint a perbelivel azonos időtartamú sérelemre az állam által objektív alapon térítendő kártalanítás összege 51.600 forint lenne. Mindezekre tekintettel a részleges pernyertességre vonatkozó perköltségviselési szabályok alkalmazása helyett a felperest a perköltségviselés szempontjából teljesen pernyertesnek kellett tekinteni.

[16] Az ítéltábla ugyanakkor úgy ítélte meg, hogy a felperes által érvényesített 100.000 forint perköltség nem áll arányban az eljárás időtartamával, a ténylegesen kifejtett ügyvédi tevékenységgel és a pertárgy értékével sem. A felperes és képviselője között 2019. március 8-án megkötött megbízási szerződés szerint a képviselő 150.000 forint megbízási díjra, ezen felül tárgyalásonként 40.000 forintra, beadványonként pedig 15.000 forintra jogosult és jöllehet a felperes a megbízási szerződésben kikötött összegnél kevesebbet igényelt, de a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 2. § (2) bekezdése szerint a felszámított munkadíj további mérséklésének van helye. A felperes képviselője tizenöt oldal terjedelmű keresetlevelet, egy hétoldalas válasziratot nyújtott be és részt vett egy másfél óra időtartamú tárgyaláson. A keresetlevél terjedelméből mintegy négy oldalt tett ki a perköltséggel kapcsolatos jogi érvelés, a fennmaradó részek túlnyomóan, a válaszirat pedig teljes egészében a vonatkozó jogszabályok, az ítélkezési gyakorlat és közzétett eseti döntések ismertetéséből állt, amit a felperes képviselője nyilvánvalóan ismert, hisz saját előadása szerint a jogesetek tanulmányozásával mindössze egy órát töltött. Nem hagyható továbbá figyelmen kívül, hogy a perben a keresetlevél benyújtásától számított 6 hónapon belül egy tárgyalás megtartásával érdemi döntés született, a bíróság a perfelvétel lezárását követően az érdemi tárgyalást nyomban megtartotta, az okirati bizonyításon túl további bizonyítási eljárás lefolytatására nem került sor. Ezen kívül az sem hagyható figyelmen kívül, hogy a felperes által igényelt ügyvédi munkadíj megegyezik a követelt sérelemdíj összegével, a perköltség megállapítása során pedig a pertárgy értékének is jelentősége van, mert jöllehet abból az adott per idő- és munkaigényére egyenes következtetést nem lehet levonni, de a pertárgy értéke hatással van a feleknek a per mikénti elbírálásához fűződő érdekére, a per tétje szempontjából nem lehet közömbös. Abból, hogy a felperes és képviselője a megbízási szerződésben nem a pertárgy értékéhez igazodó százalékos mértékben határozták meg az ügyvédi munkadíjat, nem vonható le következtetés arra, hogy a pertárgy értékének egyáltalán ne lenne jelentősége. Az IM rendelet 2. § (2) bekezdése pedig kifejezetten lehetőséget biztosít a megbízási szerződésben akár százalékos mértékben, akár összegszerűen kikötött munkadíj mérséklésére. A felperes és képviselője nem óradíjas elszámolásban állapodtak meg, ezért a másodfokú eljárásban csatolt tevékenység-kimutatást csak a felperesi képviselő perrel töltött idő- és munkaszükségletre vonatkozó előadásának lehetett tekinteni, az IM rendelet 3. § (3) bekezdésének alkalmazására nem volt lehetőség.

[17] Mindezen indokok alapján az ítéltábla 25.000 forintot talált a felperes képviselője által végzett munkával és a perértékkel arányban állónak.

[18] A Pp. 102. § (1) bekezdése szerint a meg nem fizetett illetéket a fél abban az arányban, illetve részben fizeti meg, amelyben e törvény szerint a perköltség, vagy perköltségrész megtérítésére is köteles. A Pp. 83. § (3) bekezdésének alkalmazása miatt a felperes nem kötelezhető a feljegyzett kereseti illeték megtérítésére, s miután a megfizetés alól a személyes illetékmentessége folytán az alperes is mentesül, a feljegyzett kereseti illetéket a Pp. 102. § (6) bekezdése alapján az állam viseli.

[19] A kifejtett indokokra tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezéseit a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján, a rendelkező részben foglaltak szerint megváltoztatta.

[20] A fellebbezés részben vezetett eredményre, mert a felperes a 100.000 forintos fellebbezési pertárgy értékhez képest 25%-ban lett pernyertes. Ezért az IM rendelet 2. § (2) bekezdése szerint megállapított 10.000 forint ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltségből az IM rendelet 3. § (5) bekezdésében meghatározott minimum összegre is tekintettel 5.000 forint megtérítésére tarthatott igényt a Pp. 83. § (2) bekezdése alapján. Az ítéltábla a felperes által a másodfokú eljárásban felszámított 75.000 forint ügyvédi munkadíjat a másodfokú eljárás idő- és munkaszükségletére figyelemmel eltúlzottnak találta, mert a felperes a fellebbezését – amit az ítéltábla tárgyaláson kívül bírált el – már csak a perköltség összegére tartotta fenn, az ezzel kapcsolatos jogi indokai és érvei pedig megegyeztek a keresetlevélben e körben már kifejtett indokokkal és érvekkel.

[21] A feljegyzett fellebbezési illetékből a pervesztessége arányának megfelelő összeget a felperes köteles a Pp. 102. § (1) bekezdése alapján megfizetni, míg az alperesre eső illetéket a személyes illetékmentessége miatt az állam viseli.

Budapest, 2021. április 8.

Dr. Matosek Edina s.k.

a tanács elnöke, előadó

Dr. Benedek Szabolcs s.k.

Dr. Kolozs Balázs s.k.

bíró

bíró

A kiadmány hitelül: